GUIA DE LLENGUATGE NO SEXISTA

secretariat

Presentació

El Secretariat d'Entitats de Sants, Hostafrancs i la Bordeta és una organització socialment responsable i compromesa amb determinats valors que contribueixen a la millora de la qualitat de vida de la ciutadania.

A partir de la realització d'un pla d'igualtat d'oportunitats entre homes i dones en l'àmbit laboral, es va detectar l'oportunitat d'abordar diverses accions que confluïssin en un mateix denominador comú: desterrar el llenguatge sexista de la nostra organització.

La llengua és un element que evoluciona constantment i s'adapta als canvis que es produeixen en tots els àmbits. Quan ens expressem, fixem estereotips o rols i fem visibles o invisibles persones i col·lectius: tot i que els usos lingüístics no poden modificar la realitat, sí que poden fer que la percebem d'una altra manera, ja que la paraula és una potent eina de transformació.

La utilització que fem del llenguatge, sovint oblida el 50% de la població, les dones, tot perpetuant la seva invisibilitat social. La nostra és una societat sexista i androcèntrica i aquesta condició queda també reflectida en el llenguatge que fem servir. Per tant, **visibilitzar la presència de les dones en la llengua és una manera de visibilitzar i de donar valor al seu paper en la societat.**

És per aquest motiu que hem de vetllar per expressar-nos amb un llenguatge inclusiu que tingui en compte tant les dones com els homes.

És necessària una guia d'aquest tipus?

La nostra resposta és un sí rotund. És necessària per moltes raons, però principalment per:

- Reflexionar sobre com utilitzem el llenguatge.
- Sensibilitzar el personal de l'organització sobre la importància d'eliminar el llenguatge no sexista i adoptar pautes no discriminatòries.
- Convertir-se en un material de consulta àgil i pràctic que resolgui dubtes i proposi estratègies en la comunicació oral i escrita.
- Fer compatible l'ús d'una llengua pràctica i correcta amb l'eliminació del llenguatge no sexista, prenent consciència que és un tema complex.

El nostre punt de partida

Aquesta guia, que ha estat fruit de la dinàmica encapçalada per l'equip de treball sobre el llenguatge no sexista del Secretariat, parteix dels següents principis bàsics:

- El català té el masculí com a categoria gramatical no marcada pel que fa al gènere. Malgrat això, la incorporació de la dona en molts àmbits socials i de responsabilitat han fet que es percebés el masculí com a excloent.

- S'han de promoure uns usos lingüístics que visibilitzin les dones.

- Cal garantir la claredat i simplicitat dels textos, prioritzant els noms col•lectius i les expressions impersonals per damunt de les formes dobles.

- Les indicacions i pautes exposades no es poden aplicar de forma mecànica: cal valorar el tipus de text, el context lingüístic i comunicatiu.

- Aquesta guia és només un punt de partida, al final del document trobareu enllaços a diverses guies de llenguatge no sexista i de comunicació inclusiva, així com glossaris que amplien el contingut d'aquesta guia.

MOTS COL·LECTIUS

Utilitzarem preferentment mots col·lectius sempre que sigui possible: eviten fer duplicacions i no estan marcats des del punt de vista de la masculinitat o la feminitat.

En comptes de...	És preferible
Alumnes	Alumnat
Professors	Professorat
Veïns	Veïnat
Ciutadans	Ciutadania
Joves	Jovent
Nens	Infants, infància, criatures...
Tots	Tothom
Treballadors	Personal, plantilla
Avis	Gent gran
Membres	Comissió, col·lectiu...
Socis	Agrupació, associació
Voluntaris	Voluntariat
Delegats	Delegació

Recurs: poden ser molt útils mots com *col·lectiu, cos, equip, població, comunitat*, etc.

En comptes de...	És preferible
Catalans	Poble català
Cristians	Comunitat cristiana
Nouvinguts	Població nouvinguda
Inspectors	Cos d'inspecció
Tècnics	Personal tècnic

MOTS GENÈRICS

El mot persona

No hem d'utilitzar el mot home/homes per referir-nos tant a homes com a dones, hi ha alternatives molt senzilles al nostre abast.

En comptes de...	És preferible
Els drets de l'home	Els drets humans
L'home és la mesura de totes les coses	L'ésser humà és la mesura de totes les coses

Podem utilitzar el mot persona en diversos contextos. També pot funcionar amb el mot la part, especialment en textos administratius (p.ex. la part beneficiària).

En comptes de...	És preferible
L'interessat	La persona interessada
El sol·licitant	La persona sol·licitant
El beneficiari	La persona beneficiària
L'usuari	La persona usuària
Els socis	Les persones associades
El president	La persona que ocupa la presidència
El secretari	La persona que ocupa la secretaria
El director general del departament	La persona titular de la direcció general

NOMS DE PROFESSIONS

Les denominacions d'activitats són formes genèriques que permeten fer referència al conjunt de dones i homes que s'hi dediquen.

En comptes de...	És preferible
Advocats	Advocacia
Metges	Medicina
Jutges	Judicatura
Professors	Docència, professorat

Cal anar molt en compte de no associar automàticament determinades professions amb un sexe o l'altre. Altrament, podem caure en inexactituds o, fins i tot, donar informacions falses de manera involuntària.

En comptes de...	És preferible
Metges i infermeres	Personal mèdic, personal d'infermeria, personal sanitari
Dones de la neteja	Personal de neteja
Pilots i hostesses	Tripulació, personal d'aviació

Preferència de l'ús de l'organisme o unitat administrativa per damunt del nom del càrrec.

En comptes de...	És preferible
Alcalde	Alcaldia
Regidor	Regidoria
Gerent	Gerència
Director	Direcció

DOBLES FORMES

S'ha de vigilar a l'hora de no fer un ús abusiu de les dobles formes perquè dificulten la llegibilitat del text. Sempre que sigui possible, hem de recórrer a mots col•lectius o genèrics.

Malgrat aquesta indicació, hi haurà casos en els quals haurem d'utilitzar-los. Les dobles formes poden escriure's senceres (benvolguts/benvolgudes) o abreujades (benvolguts/udes). En els apartats següents s'expliciten les particularitats de cada cas.

Formes senceres

Aquest procediment té l'avantatge, respecte a l'ús de formes abreujades, que no presenta la paraula femenina com a accessòria o com a afegida, sinó que totes dues formes se situen en pla d'igualtat. També les formes senceres faciliten la llegibilitat del text.

La paraula masculina i la femenina s'uneixen amb les conjuncions *i* o bé *o*.
Exemple: els monitors i les monitores

Formes abreujades

En les formes abreujades, s'adjunta la terminació femenina a la forma masculina després d'una barra inclinada.
Exemple: El/la monitor/a

Només és adequat per a textos breus i esquemàtics, ja que en textos llargs dificulta la lectura.

Recursos gràfics per a l'aplicació de les formes abreujades: barra inclinada, guionet i parèntesi. Recomanem la barra inclinada.

En comptes de...	És preferible
Catedràtic-a, catedràtic(a)	Catedràtic/a

Quan una forma doble comença frase i, per tant, s'ha d'escriure la inicial en majúscula, n'hi ha prou amb la majúscula del primer element.
Exemple: El/la president/a ha de convocar les reunions.

Concordança: en el cas que emprem articles i adjectius, podem fer servir formes dobles per a tots aquests elements, tot i que dificulta la lectura.

Exemple: el/la director/a assignat/ada a aquesta comissió

Una solució per a aquest inconvenient és fer servir la doble denominació únicament per al substantiu. Una altra solució, preferible, és trobar una redacció alternativa que eviti l'aparició de tantes formes amb barres.

Formació: Si la forma femenina i la masculina presenten altres diferències ortogràfiques, es pot escriure la terminació femenina des de la vocal tònica inclusivament.
Exemple: Administratiu/iva, funcionari/ària, monitors/ores

EL TRACTAMENT DE *VÓS*

Aquest tractament evita les marques de gènere i és habitual en el llenguatge administratiu català. Té l'avantatge que no implica marques de masculí o femení, cosa que sí que té el tractament de vostè, i per tant permet emprar un llenguatge igualitari sense enfarfegar el text de formes dobles.

En comptes de...	És preferible
El/la saludem	Us saludem

PER SABER-NE MÉS!

Pots consultar aquestes referències sobre comunicació inclusiva i altres guies de llenguatge no sexista, així com glossaris diversos que et poden ajudar a fer un ús del llenguatge que no sigui excloent des de cap punt de vista.

Guia de comunicació inclusiva. Per construir un món més igualitari

Guia d'ús no sexista del llenguatge. 10 punts per visibilitzar les dones en el llenguatge

Com treballar la comunicació inclusiva i accessible a una associació

Glossari de diversitat sexual i de gènere

Glossari de dones i feminismes

Secretariat d'Entitats de Sants, Hostafrancs i la Bordeta
Març 2023

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Departament d'Empresa i Ocupació